

EUROPEES LANDBOUWBELEID: VAN *Water, Land & Dijken denkt actief mee*

Er staan belangrijke veranderingen op stapel in het Europese landbouwbeleid. Omdat de gevolgen voor Laag Holland groot kunnen zijn, bemoeit Water, Land & Dijken zich actief met de ideevorming. Misschien kunnen de lastige productieomstandigheden langzaam worden omgevormd van een nadeel in een voordeel...

Scheve verhoudingen

Er gaat in Nederland jaarlijks bijna een miljard aan Brussels geld naar landbouw en platteland. Een groot deel daarvan is van oorsprong productsteun, bedoeld om inkomensverliezen door prijsverlagingen (liberalisering) te compenseren. Die productsteun is de laatste jaren omgezet in bedrijfstoelagen op basis van de productie in het verleden. Dat levert een vreemde scheefheid op: terwijl de productiekosten in Laag Holland veel hoger zijn dan in de Flevopolder, ontvangt een veehouder in Laag Holland per hectare maar de helft van wat zijn collega even verderop krijgt. Ook de probleemgebiedenvergoeding, bedoeld als compensatie voor productiehandicaps, is zo laag dat hij nauwelijks zoden aan de dijk zet. WLD wil deze situatie omkeren door de Brusselse betalingen in hoge mate te koppelen aan maatschappelijke diensten zoals het leveren van een gewaardeerd landschap. Dat is ook de kant die minister Verburg op wil. Maar de tegenkrachten zijn aanzienlijk. Niet alleen in eigen land, maar ook in landen die relatief veel toeslagrechten ontvan-

gen, zoals Frankrijk, en in de nieuwe lidstaten, die nog maar kort van de toeslagen hebben kunnen profiteren.

Kansen voor Laag Holland

WLD steunt de koppeling van toeslagrechten aan maatschappelijke diensten, omdat zij hierin een kans ziet voor Laag Holland. Ten eerste is de koppeling van levensbelang om het Brusselse budget, dat al jaren onder vuur ligt, overeind te houden. Ten tweede kan de koppeling een beloning opleveren voor productieomstandigheden die agrarisch vooral een nadeel betekenen: ze leveren immers wel een internationaal gewaardeerd landschap op. Daarom bemoeit WLD zich actief met de discussie over de toekomst van het landbouwbeleid. Dat heeft zij gedaan door deelname aan het Internetforum van LNV en door begin dit jaar een 'manifest' uit te brengen met een aantal ideeën voor de toekomst. Die ideeën zijn mede gebaseerd op de situatie in Laag Holland, waardoor het gebied een interessante *testcase* kan zijn voor de kruisbestuiving tussen praktijk en beleid.

Welke maatschappelijke diensten?

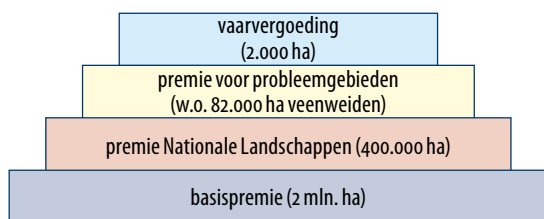
Welke maatschappelijke diensten komen straks in aanmerking voor overheidsbetaling? Belangrijk discussiepunt is op dit moment of voedselzekerheid een dienst is waarnaar in de toekomst veel geld naartoe moet. Wel is al duidelijk dat de samenleving steeds meer belang hecht aan behoud van aantrekkelijke cultuurlandschappen en alle functies die deze vervullen voor bijvoorbeeld natuurwaarden, cultuurhistorie en waterbeheer. Veenweidege-

bieden en droogmakerijen zijn landschappen van internationale allure, die ook nog eens rijk zijn aan natuur en cultuurhistorie. Deze landschappen zijn onlosmakelijk verbonden met (het voortbestaan van) de landbouw. Omdat instandhouding vergt dat er wordt gemest, gemaaid en beweid, en ook nog eens onder minder optimale omstandigheden, zijn de 'productiekosten' van dit landschap hoog. De markt functioneert hier niet – er zijn nog nauwelijks consumenten die meer willen betalen voor producten uit deze landschappen. De samenleving heeft deze waarden wel 'beloond' met een groot aantal gebiedstitels: Laag Holland is op dit punt waarschijnlijk landelijk recordhouder. De meeste van deze titels brengen tot dusverre echter geen geld met zich mee. Daardoor zijn de geldstromen vanuit de overheid op dit moment veel lager dan de productiekosten van het landschap.

Getrapt stelsel van landschapspremies

Om daarin verandering te brengen, heeft WLD het idee uitgewerkt om een belangrijk deel van de huidige bedrijfstoelagen om te vormen tot landschapspremies. Voor de landbouw lijkt dat een goede manier om het budget overeind te houden en het geld toch voor een groot deel weer bij boeren terecht te laten komen. Bovenop een basispre-

mie voor andere diensten dan landschap stelt WLD een gestaffelde verdeling voor (zie figuur): een premie in Nationale landschappen, een extra premie in probleemgebieden en een kop voor vaarlandbeheer. Daarnaast kunnen grondgebruikers extra betalingen ontvangen voor specifieke groenblauwe diensten.

Ideevorming gaat door

Het ministerie van LNV heeft al wat eerste stappen gezet op weg naar betaling van maatschappelijke diensten. Zo zal er vanaf 2010 voor twee jaar een vaarvergoeding beschikbaar zijn, een succesje voor WLD die hier al jaren voor pleit. De precieze invulling is nog niet bekend. Ook komt er extra geld voor akkerranden en voor probleemgebieden in het noorden des lands. Maar de pap is nog lang niet gestort: er wordt nog volop nagedacht over nieuwe wijzigingen in 2011 en over drastischer wijzigingen in 2013. Het ministerie is geïnteresseerd in de uitwerking van het nieuwe landbouwbeleid in de regio en in de ideeën van WLD. Daarom is het van plan een vervolgpriject te financieren waarin de geschetste ideeën verder worden uitgewerkt. Dat project start binnenkort en moet bouwstenen leveren voor de nadere invulling van de LNV-'Houtskoolschets' over de toekomst van het landbouwbeleid.

Paul Terwan

Mest varen

Een grote rechte kavel versus grillige percelen met veel water: scheve verhoudingen

